

Ukrajina: jen akce proletariátu může zastavit nacionalistickou hrozbu válkou

Masové protesty na Ukrajině zažehnuté tím, že prezident Janukovyč nepodepsal asociační dohodu a dohodu o volném obchodu s EU, již trvají více než tři měsíce a vygradovaly do nacionalistické hysterie, do hrození zbraněmi jak z ruské strany, tak i ze strany protesty posilněné většinou západně orientované ukrajinské opozice. Například neofašistická strana Svoboda, které vyšla z protestů posilněna díky své organizovanosti nejen na barikádách Majdanu, a která získala v nové vládě pět ministerských funkcí, včetně náměstka premiéra a generálního prokurátora, by ráda pozici Ukrajiny pojistila vstupem do NATO a obnovením jaderného arzenálu. Takto rozdaná partie, která balancuje na hraně otevřeně válečného konfliktu, by mohla být počátkem globální válečné destrukce formujících se imperialistických bloků, jež by byly vystavěny nad již existujícími spojenectvími.

Pro Rusko může být podpora ruskému nacionalismu na východní Ukrajině a obsazení Krymu součástí rozsáhlejší geopolitické hry, s kterou tak obnovuje svou nedávno pošramocenou pozici imperialistické mocnosti, přesněji řečeno ztrátu svého vlivu v Libyi (kde díky Kaddáfího pádu, v němž se angažovaly západní mocnosti, přišlo Rusko o možnou námořní základnu) a potencionální možnost ztráty poslední ruské námořní základny ve Středozemním moři v syrském Tartusu, pokud by byl Ruskem a Iránem podporovaný Assad poražen. Vývoj ohledně Krymu tak může pokračovat podle stejného scénáře jako v případě obsazení oblastí Jižní Osetie či Abcházie. Může se též jednat o taktiku, jak dostat do čela ukrajinského státu elementy jako je nyní zdiskreditovaná Tymošenkova, které se již v minulosti projevil jako schopné se s Putinem domluvit. Ukrajinská buržoazie lobuje u EU a USA za silnou reakci vůči Rusku, avšak EU hlavně díky Německu a jeho ekonomickým zájmům a energetickým potřebám patrně fakticky zůstane u bezzubých verbálních hrozeb. K odpálení pomyslného sudu se střelným prachem tak

bude potřeba kroků a konspirací USA a samotného Ruska, patrně skrze vytěžení nacionalistických bojůvek, kterých je na obou stranách až příliš.

Tak či tak, jedno je zcela jasné. Nacionalistická hysterie a směřování celého vývoje poukazují na to, že proletariát – kolektivní námezdně pracující – v tomto ději hraje roli komparsu neschopného vyjádřit své vlastní zájmy a svůj odpor být mobilizován za zájmy národní buržoazie jako potencionální potrava pro děla.

Původní protesty, které začaly v listopadu 2013, byly svým charakterem pokojnými protesty studentů, městských „středních vrstev“, maloburžoazie a menšiny pracujících, obrazem mezitřídní občanské společnosti, pro které bylo podepsání asociační smlouvy s EU přiblížením se k životním standardům západnější Evropy, buď přímo skrze uvolnění vízové politiky, nebo skrze falešnou představu o západní Evropě jako ráji bez korupce, s vysokými mzdami, sociálním zabezpečením, poctivými politiky, právem, čistými ulicemi... Tedy, mimo jistý materiální rozměr přinejmenším pro obyvatele západní Ukrajiny, skrz buržoazní ideologii zprostředkované představě lepšího materiálního života. Polarizace EU versus bývalý proruský prezident Janukovyč již od začátku charakterizovala protesty silně protiruskými sentimenty jakožto vyjádření odporu proti dnešní postsovětské realitě. Po násilných a sadistických útocích policie se na začátku prosince protesty rozšířily, znásobily, přitáhly větší zájem pracujících mas a transformovaly se v obecné protivládní a prodemokratické protesty.

Hladové mzdy, kdy je průměrná mzda méně než 200 euro, kontrastující s pohádkovým bohatstvím oligarchů a s nimi propojených politických elit, jsou materiálním základem rozhořčení mas ještě umocněného dopadem celosvětové finanční krize z roku 2008–2009, která zasáhla Ukrajinu 15% snížením

HDP. Ironické je, že to byl „svržený“, za defraudace několikrát obviněný, prezident Janukovyč patřící mezi doněcké oligarchy, který zastavil jistá nepopulární úsporná opatření aplikovaná předešlými politickými elitami Západem podporované tzv. Oranžové revoluce, v jejímž čele byla „plynová princezna“ Tymošenkova, sama též patřící mezi oligarchy, a její dřívější business partner z doby jejího úřadování v energetické firmě Pavol Lazarenko, který sedí ve vězení v USA za praní špinavých peněz. Dějiny post-sovětské ukrajinské politiky jsou definovány měnícími se oligarchickými klany v čele státu a boji mezi nimi.

Vzrůstající ekonomické problémy Ukrajiny a tlak imperialistických mocností, aby se rozhodl, ke kterému bloku se Ukrajina přidá, postavily Janukovyče do nezáviděníhodné situace. Podepsání asociační dohody s EU by pro ukrajinský proletariát znamenalo uplatnění úsporných opatření. Nepodepsání by mimo jiné mohlo zkomplikovat přeshraniční pracovní migraci pro statisíce východních Ukrajinců, což by patrně tak jako tak přivedilo Janukovyčovu politickou smrt a to i přesto, že si Janukovyč některé části obyvatelstva dosud „kupoval“ jako v případě protěžování východní Ukrajiny a hornického Doněcku. Odstoupení od podpisu, které bylo podpořeno promptní dohodou o ruské finanční injekci, bylo ihned impulsem mobilizace opozičních sil proti Janukovyčovi. Prezidentova arogance, násilí ze strany policie, únosy a vraždy z rukou státních paramilitárních skupin, to vše mobilizovalo proti vládě masy, jejichž „selský rozum“ při absenci struktur proletářské organizovanosti vycházel z nacionalistických fundamentálních předpokladů. Opoziční frakce tématy národní jednoty, národní demokracie, národní koalice proti Janukovyčovi, dobře využívaly nacionalismu jako páky, jak zamezit prosáknutí témat každodenní materiální reality proletariátu. I „neušpiněný“ boxerský šampión Kličko, jehož středopravý UDAR vznikl za financování německé Konrad Adenauer Foundation, napojené na Merkelovou a CDU, též hraje na notu nacionalismu s kampaní „Neboj, vždyť si Ukrajinec!“. Neofašista Ťahnybok, jehož strana Svoboda využívá prozápadní demokratičnost čistě populisticky pro své politické zisky, patřil s Kličkem a tymošenkovským Jaceňukem k lídrům tzv. protijanukovyčovské revoluce.

Schválení represivních zákonů (Article 206 of the Criminal Codex) janukovyčovskými poslanci 16. ledna, postihující tzv. extremismus, definovaný jako činy podněcující společenské spory, zmobilizovalo ještě další masy do protestů s prodemokratickými sentimenty. Idea lepší demokracie sice nekoresponduje s pozicemi Svobody a ještě extrémnějším a násilničtějším Pravým sektorem, ovšem byla to tato dvě neofašistická uskupení, která hrála zásadní roli při bojích na barikádách Majdanu, za což si u mas vysloužila respekt, který byl umocněn ještě tím, že v souvislosti s novým protiextrémistickým zákonem neměli obránci barikád na výběr – buď odejít a čelit připravované „očistě“ z rukou speciálních paramili-

tárních komand státu a stíhání za formování ilegálních vojenských struktur se sazbou 2–15 let vězení nebo vytrvat a věřit v Janukovyčův pád.

Od 23. ledna okupovalo majdanské hnutí budovy státní správy v Kyjevě, Lvově, Těrnopilu, Užgorodu, Chmelnickém, Černivski, Ivano-Frankivsku, Rovně, Záporoží, Poltavě, Vinicích a v dalších městech, jinde demonstranti blokovali přístup do budov, ale fyzicky se jich nezmocnili. Zablokovány byly také důležité silniční tahy. Gubernátoři několika velkých měst byli davem donuceni odstoupit, jiní uprchli, vila užgorodského gubernátora byla vypálena. Obsazené budovy byly využívány jako polní nemocnice, jídelny a noclehárny, hnutí jich však nevyužilo k tomu, aby se vybavilo diskusními a rozhodovacími orgány. Pokusy o ustavení všeobecných shromáždění a rad „bez politiků“, skončily nezdarem, nebo se dostaly pod kontrolu opozičních stran. Demokratická opozice také nakonec, přesto, že se k okupacím od počátku stavěla rezervovaně a dokonce je prohlašovala za provokaci, určovala agendu obsazených prostor či se rovnou postavila do jejich vedení. Právě ona také zabránila živelnému ničení dokumentů a demolování vybavení okupovaných vládních budov. V některých případech (Lvov) dokonce protestující obsazené budovy částečně uvolnili, aby „umožnili úředníkům pracovat“. A byla to nakonec také opozice, která tlačila na ukončení okupací, jež bylo jednou z podmínek jí vyjednané amnestie.

Hnutí se také ani v náznaku nepokusilo zablokovat ukrajinskou ekonomiku, o sabotážích či stávkách nemůže být v jeho případě ani řeči. Právě naopak, mohli jsme vidět proletáře, kteří si brali dovolenou, aby mohli demonstrovat, či jiné, kteří přicházeli tábořit na Majdan po dvanáctihodinové směně, aby se ráno zase vydali do práce.

To, co běžnému pozorovateli z celých událostí na Ukrajině nejspíš utkvělo v paměti nejvíc, jsou ony obrovské střety demonstrantů s policií, ulice plné kouře z hořících barikád a slzného plynu z policejních zásob, a především nesmírná brutalita represivních sil, 112 mrtvých a více než 2000 zraněných na straně demonstrantů. Ale masový rozměr protestů vyvolal rozpory i v řadách jednotek určených k potlačení nepokojů. Někteří demonstranti se snažili o sbatřování s robocopy již v listopadu a prosinci, když jim nabízeli jídlo a teplé pití. Až fakt, že se k hnutí přidávalo stále více lidí, však způsobil, že se příslušníci represivních sil začali přidávat na stranu demonstrantů, ať už proto, že s nimi sdíleli kritiku vládní moci nebo prostě jen proto, že odmítali střílet na dav, v němž se nacházeli jejich přátelé a příbuzní. Od chvíle, kdy reálně hrozilo, že Janukovyčova vláda nasadí proti demonstrantům armádu, se vytvářely také skupiny složené z rodin vojáků, ale i úplně cizích lidí, jež chodily před kasárna diskutovat s vojáky a přesvědčovat je, aby odmítli participovat na případném zásahu proti demonstrantům.

Svoboda a Pravý sektor získaly body díky přítomnému nacionalismu a své připravenosti a organizovanosti a dříve existujícím násilnickým strukturám. Tradiční opoziční strany jsou značně zdiskreditované, a proto jsou Svoboda a Pravý sektor chápány jako nezkorumpovaná uskupení, kde se Svoboda jeví pro rozhořčenou „neušpiněnou veřejnost“ jako radikálnější alternativa (nabízí se paralela s řeckým Zlatým úsvitem) a Pravý sektor se svým mixem nacismu a antikapitalismu pro mládež jako víc sexy. Předseda Pravého sektoru, který se nyní mění na politickou stranu, se stal zástupcem šéfa Národní bezpečnostní a obranné rady a oznámil, že bude kandidovat na prezidenta Ukrajiny.

V kontextu nacionalismu, protiruského a prodemokratického sentimentu během protestů a při neexistenci jakýchkoliv explicitně vyřčených bezprostředních ekonomických témat vykořisťovaných mas není snad ani šokující, že nová vláda, která vyšla z protestů, jmenuje dva miliardářské oligarchy – jednoho, který řídí svůj byznys ze Švýcarska – novými gubernátory měst Doněck a Dněpropetrovsk na východě země. Vládnoucí opozice nyní hodlá zavést úsporná opatření a sociální změny v diktátu EU a MMF, které ještě více vyprázdňují proletářům jejich kapsy, a to co nejdříve, jak ozřejmil Klička: „Podstatné je, abychom začali s reformami. Musíme okamžitě pomoci naší ekonomice, která se každým dnem propadá do větších a větších problémů. Nemůžeme čekat ani den...“. Ukrajinská buržoazie a inteligence si je jistá v kramflecích, materiální zájmy proletariátu jsou účelně popírány zájmem národa, národní ekonomiky, stejně jako se tomu děje v jiných částech světa. Nejen proto Ukrajina není izolované bojiště, ale součást globálního kapitalistického systému a tudíž i cíl stejných protiproletářských úsporných opatření a odporu proti nim.

Ani pozice tzv. demokratické opozice však není pevná. V rámci majdanského hnutí se netěšila jednoznačnou popularitou, naopak, mnohými byla a je chápána jako banda oportunistů kdykoli připravená zradit protestní hnutí, které ji vyneslo k moci. Mnozí z těch, kteří se nyní účastnili demonstrací, nezapomněli, že řada představitelů „nové“ moci už jednou u koryta seděla. Za všechny jmenujme současného ministerského předsedu Arsenije Jaceňuka, který již stihl být ministrem hospodářství a ministrem zahraničí v jedné z post oranžovo-revolučních vlád. Právě on, stejně jako další opoziční lídři, byl několikrát na demonstracích vypískán, Vitalije Klička demonstranti dokonce napadli. Čerstvě propuštěná Tymošenkova se rovněž na Majdanu dočkala minimálně vlažného přijetí, její projev vyvolal vlnu nevole a musel být několikrát přerušen. Kritika politických stran je však limitovaná právě na podobné projevy a nálady a v tomto okamžiku se zdá, že se dále nerozvíjí.

Nepočtené proletářské skupiny a aktivisté, kteří intervenovali v protestech, kteří stáli na pozicích proti nacionalismu a nepřidali se ani k jedné ze

soupeřících buržoazních stran, a kteří se snažili během protestů artikulovat materiální zájmy proletariátu a ovlivnit tak jejich směřování, byli buď atakováni krajní pravíci, nebo byli masami chápáni jako proruští provokatéři. Nelze přehlížet sadismus, únosy a vraždy spáchané příslušníky Janukovyčova státního aparátu, ale všichni ti aktivisté (třídní, odborářští, feminističtí...), kterým zatím na Majdanu neofašisté snad nejhůře zlámali pár kostí, jsou předzvěstí neofašistického útoku na aktivity vykořisťovaných a utlačovaných. To, že na barikádách vedle sebe stáli jednotlivci židovského původu spolu s neofašisty a dalšími postsovětskými národnostmi, že obliba krajní pravice mezi majdanovci je přeceňována, jsou jen málo podstatné detaily obecného vývoje, stejně málo podstatné jako obecná lhostejnost vůči hlavnímu opozičnímu triu, existence opozicí neschválených okupací státních budov či obecná sebeorganizovaná nálada na Majdanu.

Pokud jsou neofašisté, kteří nejsou majoritou podporováni pro své fašistické ideály, ale jako reprezentanti národní nezávislosti, schopni bez odporu „neušpiněné veřejnosti“ násilně rozbít sociální kritiku, i když velmi izolovanou, vedenou z proletářských pozic, stejně jako pokud jsou to již existující etablované politické struktury, které skutečně řídí každodenní život Majdanu, vedle obecného ducha nutkání individuální participace a omezeného prostoru pro sebeorganizaci (a to opozice ani nemusí nosit denně 300 vlajek jako z Oranžové revoluce, aby tak prezentovala své vedení), je z toho zřejmé, že to nejsou představy a ideály nesené v jednotlivých hlavách, co určuje společensko-politickou dynamiku a směřování (majdanského) hnutí.

Přítomnost proletářů, kteří byli součástí majdanského hnutí, vzklíčila samozřejmě z úrodné půdy sociálních protikladů. Za jejich účastí a jejich akcí stojí, jak jsme již řekli na začátku, jejich bezprostřední materiální zájmy. Ovšem při absenci kolektivní artikulace ekonomických zájmů společenské třídy námezdně pracujících se akce a vůle odehrává na rovině individua, na pospas celé mašinérii dominance buržoazní ideologie. A individualismus, stejně jako nacionalismus, byl vždy součástí buržoazní ideologie, pevně spjat s nynějším výrobním způsobem a spotřebou, s jejím jazykem a celou spleť společenských vztahů. Kolektivní akce proletářů je též vedena ekonomickými zájmy, ale liší se v tom, že proces vývoje od popudu, akce, odhodlání bojovat, k třídnímu vědomí a možnému teoretickému pochopení třídního rozdělení společnosti, kapitalistického vykořisťování, námezdní práce, a tudíž jejich revolučnímu překonání, nabírá ohromnější dynamiky pro zpětnou kritiku a její teoretizaci. Nyní ne již z pozice izolovaného jednotlivce, ale díky kolektivním impulzům a mohutnějším reakcím z pozice formující se masové revoluční třídy – proletariátu – jediné třídy, která je schopná rozřešit bídu, vydírání, policejní teror a imperialistické války, nesmyslné plýtvání a zdánlivý nedostatek pro veškeré masy (tedy i

pro původní iniciátory Majdanu) tím, že zničí kapitalismus.

Nechceme tu předkládat bombastickou analýzu ekonomických, politických a historických souvislostí, jež ovlivňovaly a ovlivňují Majdan a nynější nacionalistickou hysterii. Faktem je, že bez existence každodenního proletářského odporu, boje za své ekonomické zájmy, bez struktur a organizovanosti, je proletariát, jako samostatný aktér v tak masovém protestu jakým je Majdan, slabý a čelí útoku svých třídních nepřátel. Jednotlivý proletáři a sektory mohou být „uplacení“, rozdělení, rozeštvání proti sobě pomocí národní, etnické, gendrové či rasové příslušnosti.

Masové události, a to nejen Majdan, ukazují podstatnou zkušenost, že být lhostejný vůči každodenním bojům třídy, distancovat se od její „omezené“ úrovně a improvizovat až v době „velkého“ hnutí je fatální chybou, kdy již může být na jakékoliv pokusy ovlivnit třídní směřování pozdě. Proto je důležité, aby již dnes skuteční třídní militanti přispívali k politickému směřování třídy a neodkládali tuto praxi až na dobu, kdy si to bude „vyžadovat situace“, kdy budou moci pompézně vytroubit nutnost politického směřování a odhalení nutnosti revolučního překonání, to vše s iluzí, že potom co si vyhrnou rukávy a dají se do práce a představí třídě historické lekce proletářských bojů, teoretické závěry a pokyny k akci, je třída láskyplně přijme. Buržoazie je vždy připravena se svým ideologickým aparátem, intelektuály, psychology, a se svými smrtícími komandy. Že dnes není politické přípravy třeba, že „příprava“ militantů není na programu dne, že nyní jen stačí sdílet informace, spojovat se přes sociální sítě, přinášet bombastické analýzy o krizi a horizontech bojů, vymýšlet vždy platné strategie a opatření – tedy tvořit si iluzi, že jsme účastníky reálného třídního hnutí a něco ovlivňujeme, nebo pouze jít ve stopách j proletářských bojů se všemi jejich limity, protože „třída není na víc připravená“ (tailismus), není jen mylné, ale nemá nic společného aktivitou komunistického předvoje. Aby revoluční, komunistické směřování nebylo jen nějakou abstraktní improvizací, tak vliv komunistických předvojų musí být dialektickým spojením třídy a třídního boje. Jedná se více než o slogany „Svoboda nebo smrt!“, sprejování graffiti či preferování okamžité konfrontace. Je třeba snažit se teoreticky uchopit, o čem vlastně společenské vztahy okolo nás jsou.

Aby tedy revoluční překonání kapitalismu a militanti, kteří v bojích třídy intervenují, nebyli chápáni jako obdivovatelé SSSR, představitelé stalinistických zvěrstev a ukrajinského Holodomoru v 30. letech 20. století, musí skupiny hlásící se k revolučním komunistickým myšlenkám principiálně prokázat svou teoretickou a praktickou kontinuitu. Tato kontinuita přitom není o nějakém „studijním kroužku intelektuálů“, ale představuje spojení s reálným

bojem třídy. Tato kontinuita, charakterizuje kontinuitu komunistického hnutí v čase a prostoru – historickou komunistickou stranu. Nyní nevelké komunistické minority by byly zbytečné, pokud by tyto organizované projevy komunismu ztratily reálné spojení se společenským děním a jeho primárním výrazem, skutečným třídním bojem. Pouze toto spojení tvoří u této kontinuity výsledek, ale i faktor dějin.

Doba pro třídní intervenci na Ukrajině je těžká. Nová opozice patrně udělá nyní posilněné krajní pravici určité ústupky a využije ji k potření sociálně podvratnějších elementů dříve, než samotnou krajní pravici odsune zpátky na pokraj politické marginality. Mezitím proletariát na Ukrajině bude muset zakusit další útoky na své bezprostřední materiální zájmy a bojovat za formulaci svého vlastního programu. Na druhou stranu díky nestabilitě současného systému, který je těžce ekonomicky a politicky zasažen, navíc v situaci, kdy válka mezi západním imperialistickým blokem a o nic méně imperialistickým Ruskem může vypuknout a prolít další krev ve jménu zisku, se rozšiřují podmínky pro definování našich třídních zájmů a objevení skutečné společenské alternativy ke kapitalismu. Cílem všech třídních militantů je hrát úlohu v tomto procesu možného rozvoje kolektivního revolučního programu.

Proto je nezbytné, aby proletariát na Ukrajině a všude jinde:

★ odmítl ekonomické oběti ze své kapsy a materiální krvácení ve jménu sociálními smíru v zájmu národní jednoty

★ povstal proti státnímu teroru, jak represivních složek, tak „umírněných“ sociálních šarlatánů

★ odmítl být verbován do kapitalistických válek, pochopil, že všechny války jsou v zájmu buržoazie, že jediný, kdo prolévá krev, je proletariát, tudíž že války jsou válkami proti proletariátu

★ rozešel se s národní, rasovou, náboženskou jednotou a postavil proti všem existujícím separacím tezi o proletariátu jako celosvětové třídě vykořisťovaných námezdně pracujících nucených rozbít své kapitalistické okovy

★ napojil se na rudou niť třídních bojů proletariátu na celém světě i v dějinách, vědomě pozvedl prapor komunismu, vyzbrojil se organizovaným politickým vedením akcelerujícím existující třídní válku

**Proletáři všech zemí spojte se!
Komunismus nebo smrt!**

★ Březen/Duben 2014 ★